

Philippe Herreweghe, director

Nascut a Gant, al Conservatori estudià piano amb Marcel Gazelle. Havent començat a dirigir, el 1970 fundà el Collegium Vocale, i ben aviat fou convidat per Niolaus Kanoncourt i Gustav Leonhardt a col·laborar-hi per a l'enregistrament de la integral de *Cantates* de J. S. Bach.

Amb un enfocament dinàmic, autèntic i virtuós de la música barroca ràpidament es guanyà les lloances de la crítica. El 1977 formà La Chapelle Royale a París, *ensemble* amb el qual ha interpretat l'Edat d'Or francesa. Entre el 1982 i el 2002 fou director artístic de les Acadèmies Musicales de Saintes i fundà diverses formacions (Ensemble Vocal Européen, per al Renaixement; Orchestre des Champs Elysées, per al preromanticisme i Romanticisme amb instruments originals) a fi d'ajustar-se a les necessitats del repertori. Amb el Collegium Vocale han generat també un gran cor simfònic de nivell europeu. Des del 2001 és el director artístic de l'Accademia delle Crete Senesi, que el 2017 ja adoptà el format de festival a la Toscana.

Cercant nous reptes, fa un anys que Herreweghe treballa activament el gran repertori simfònic de Beethoven a Stravinsky. Des del 1997 és el director principal de l'Antwerp Symphony Orchestra. I com a convidat dirigeix habitualment les orquestres del Concertgebouw i Gewandhaus, Scottish Chamber Orchestra i Tonhalle Orchester de Zuric. Les properes temporades té projectes amb l'Staatskapelle de Dresden, Konzerthausorchester de Berlín i amb la Cleveland Orchestra.

La seva discografia suma més de 120 àlbums per a Harmonia Mundi France, Virgin Classics i Pentatone. Interpretant la *Passió segons sant Mateu* de Bach, integral de *Simfonies* de Beethoven i Schumann, el cicle liederístic *Des Knaben Wunderhorn* de Mahler, *Cinquena Simfonia* de Bruckner, *Pierrot lunaire* de Schönberg, *Simfonia dels Salmes* d'Stravinsky... El 2010 fundà el seu propi segell Φ (PHI), amb un catàleg de 25 CD, de William Byrd a Igor Stravinsky. Els darrers títols són: *Sisè llibre de madrigals* de Gesualdo, *Simfonia núm. 4* de Brahms i les *Cantates de Leipzig* de Bach.

Herreweghe ha rebut nombrosos premis i títols, gràcies a la seva concepció artística i el compromís amb la música: Personalitat Musical de l'Any 1990, des del 1993 és ambaixador cultural de Flandes (juntament amb el Collegium Vocale) i Cavaller de les Arts i les Lletres de Bèlgica (1994). Doctor *honoris causa* per la Universitat Catòlica de Lovaina (1997), el 2003 fou distingit Cavaller de la Legió d'Honor pel govern francès. El 2010 Leipzig li atorgà la Medalla Bach i l'any passat va rebre un doctorat honorari per la Universitat de Gant.

www.collegiumvocalegent.com
www.collegiumvocalesenesi.com /
www.orchestredeschampselysées.com
www.antwerpsymphonyorchestra.be

Amb la col·laboració de:

Troba'ns a:

www.palaumusica.cat

B 21203-2018

Collegium Vocale Gent & Philippe Herreweghe

Les fonts d'Israel de Schein

Palau Bach
Dilluns, 3 de desembre de 2018 – 20h
Església de Santa Maria del Pi

Programa

Collegium Vocale Gent

Hana Blažiková, soprano
Barbora Kabátková, soprano
Robert Getchell, contratenor
Thomas Hobbs, tenor
Wolf Matthias Freidrich, baix

Ageet Zweistra, violoncel
Joe Carver, violó
Thomas Boysen, tiorba
François Guerrier, orgue

Philippe Herreweghe, director

Johann Hermann Schein (1586-1630)
Israelis Brünnlein

- O Herr, ich bin dein Knecht
- Freue dich des Weibes deiner Jugend
- Die mit Tränen säen
- Ich lasse dich nicht
- Dennoch bleibe ich stets an dir
- Wende dich, Herr, und sei mir gnädig
- Zion spricht: Der Herr hat mich verlassen

Johannes Hieronymus Kapsberger (1580-1651)
Toccata II Arpeggiata (llibre primer de tabulació, 1604)

- Da Jakob vollendet hatte
- Lieblich und schöne sein ist nichts
- Ist nicht Ephraïm mein teurer Sohn
- Siehe an die Werk Gottes
- Ich freue mich im Herren
- Ihr Heiligen, lobsinget dem Herren
- Herr, laß meine Klage

Johannes Hieronymus Kapsberger
Toccata IX & Passacaglia (llibre quart de tabulació, 1640)

- Siehe, nach Trost war mir sehr bange
- Ach Herr, ach meine schone
- Drei schöne Ding sind
- Was betrübst du dich, meine Seele
- O, Herr Jesu Christe
- Lehre uns bedenken

Johann Sebastian Bach
Concerto per clavicembalo

Durada del programa: 85 minuts sense pausa.

“S’ha fet tard, la criatura glateix la llet de la lluna en un cove. I el rellotge escura el temps de la mort blanca. Laltre jugador no s’hi oposa pas, sap que cap dels dos són immortals”

Màriu Sampere
Dèmens, 2017

Comentari

Han passat més de dues dècades des que Philippe Herreweghe va enregistrar per primer cop la seva versió de les *Israelis Brünnlein* (Fonts d’Israel) de Schein. I encara avui mantenen dues característiques primigènies: segueixen sent unes obres massa poc interpretades i Herreweghe segueix sent un referent a l’hora de gaudir-ne. Gairebé quatre segles després que aquesta col·lecció de madrigals veiés la llum (Leipzig, 1623), ens costa apreciar fins a quin punt Schein va ser un veritable visionari avantguardista. Va morir quan tenia només 44 anys, però és molt probable que si hagués viscut més hagués assolit més fama que Heinrich Schütz, contemporani seu i que va arribar a octogenari.

Ara el llenguatge de Schein no ens sembla especialment innovador, havent escoltat Schütz, Bach i tots els estils posteriors al Barroc. Però en aquell moment, en ple segle XVII, les partitures del primer eren d’allò més agosarades. En primer lloc, el seu esforç reeixit per combinar l’estil dels madrigalistes italians amb la severitat luterana és, per se, una filigrana digna de reverència. Però Schein no es conforma amb aquesta peripècia estètica, sinó que va més enllà i és per això que ja anuncia els camins per on transitarà la música durant el segle immediatament posterior.

Israelis Brünnlein és un recull en què Schein posa música a versicles procedents majoritàriament dels salms, però també d’Isaïes, l’Eclesiastès i de collita del mateix compositor, que també era poeta. Aquest és un detall important: no musica salms sencers, sinó seleccions de dos o tres versicles, els que millor li valen per explorar musicalment els sentiments continguts en cada paraula. Això, tan propi dels madrigals –pensem en Monteverdi, per exemple–, era un territori inexplorat a Alemanya al camp de la música sacra.

En una altra volta de cargol, Schein farceix la partitura de cromatismes, intervals inusuals i dissonàncies avançadíssimes al seu temps, i fa que el baix continu resulti prescindible en adoptar la tècnica del *basso seguente*, en què un instrument doble la línia melòdica més greu dels cantants. No en va la seva música es considera avui un dels grans tresors del repertori espiritual del protestantisme i un dels monuments més destacats i singulars del primer Barroc del nord d’Europa.

Un detall més, que no és anecdòtic. Schein va ser Kantor a la Thomaskirche de Leipzig just un segle abans que ocupés aquesta plaça Johann Sebastian Bach, tot esdevenint-ne un dels predecessors més destacats. D’alguna manera, la guspira del gran Barroc alemany es va encendre, va culminar i es va extingir entre aquelles parets..

Pep Gorgori, musicòleg i periodista

Textos

Johann Hermann Schein
Israelis Brünnlein

I. O Herr, ich bin dein Knecht
(Psalm 116: 16-17)
O Herr, ich bin dein Knecht, deiner Magd Sohn. Du hast meine Bande zerrissen.
Dir will ich Dank opfern und des Herren Namen predigen.

II. Freue dich des Weibes deiner Jugend
(Sprüche Salomos 5: 18b-19)
Freue dich des Weibes deiner Jugend.
Sie ist lieblich wie eine Hinde und holdselig wie ein Rehe;
Laß dich ihre Liebe allezeit sättigen und ergetze dich alleweg in ihrer Liebe.

III. Die mit Tränen säen
(Psalm 126: 5-6)
Die mit Tränen säen, werden mit Freuden ernten.
Sie gehen hin und weinen, und tragen edlen Samen und kommen mit Freuden und bringen ihre Garben.

IV. Ich lasse dich nicht
(Mose 32: 27b; und Psalm 4: 9b)
Ich lasse dich nicht, du segnest mich denn.
Denn du allein, Herr, hilfest mir, daß ich sicher wohne

V. Dennoch bleibe ich stets an dir
(Psalm 73: 23-24)
Dennoch bleibe ich stets an dir, denn du hältest mich bei meiner rechten Hand, du leitest mich nach deinem Rat und nimmest mich endlich mit Ehren an.

VI. Wende dich, Herr
(Psalm 25: 16-18)
Wende dich, Herr, und sei mir gnädig ; den ich bin einsam und elend.
Die Angst meines Herzens ist gross; führe mich aus meinen Nöten.
Siehe an meinen Jammer und Elend und vergib mir alle meine Sünde.

VII. Zion spricht: Der Herr hat mich verlassen
(Jesaja 49: 14-16)
Zion spricht : Der Herr hat mich verlassen, der Herr hat mein vergessen.
Kann auch ein Weib ihres Kindeleins vergessen, daß sie sich nicht erbarme über den Sohn ihres Leibes?
Und ob sie desselbigen ergesse, so will ich doch dein nicht vergessen.
Siehe, in die Hände hab ich dich gezeichnet.

Johann Hermann Schein
Les fonts d’Israel

I. Oh Senyor, soc el teu servent
(Salm 116: 16-17)
Ah Senyor, soc el teu servent, servent teu i fill de la teva serventa. Tu m’has trencat les cadenes.
T’oferiré una víctima d’acció de gràcies invocant el teu nom.

II. Frueix de l’esposa de la teva joventut
(Proverbis 5: 18b-19)
Frueix de l’esposa de la teva joventut, cérvola amable, delicada daina; deixa’t perdre en les seves carícies, que sempre t’embriagui el seu amor.

III. Els qui sembraven amb llàgrimes als ulls
(Salm 126: 5-6)
Els qui sembraven amb llàgrimes als ulls criden de goig a la sega.
Sortien a semblar tot plorant, carregats amb la llavor, i tornen cantant d’alegria, duent a coll les seves garbes.

IV. No et deixaré anar
(Gènesi 32: 27b; i Salm 4: 9b)
No et deixaré anar que no m’hagis beneït.
Perquè només tu, Senyor, em fas reposar segur.

V. Però jo no em separo mai de tu
(Salm 73: 23-24)
Però jo no em separo mai de tu: tu em dones la mà, em guies amb el teu consell, i després em prendràs a la glòria.

VI. Gira’t, Senyor
(Salm 25: 16-18)
Gira’t, Senyor, i compadeix-te de mi; que em trobo sol i desvalgut.
L’opressió del meu cor és gran; treu-me de la meva aflicció!
Mira que en soc, d’infeliç i dissortat; lleva’m tots els meus pecats.

VII. Sió deia: El Senyor m’ha abandonat
(Isaïes 49: 14-16)
Sió diu: “El Senyor m’ha abandonat, el meu Déu s’ha oblidat de mi”.
¿Pot oblidar-se una mare del seu infantó, pot deixar d’estimar el fill de les seves entranyes?
Però, ni que alguna l’oblidés, jo mai no t’oblidaria.
Et duc gravat a les palmes de les mans.

X. Da Jakob vollendet hatte
(Mose 49: 33 und 50:1)
Da Jakob vollendet hatte die Gebot an seine Kinder, tät er seine Füsse zusammen aufs Bette und verschied und ward versammet zu seinem Volk.
Da fiel Joseph auf seines Vaters Angesicht und weinet über ihn und küsset ihn.

XI. Lieblich und schöne sein ist nichts
(Sprüche Salomos 31:30-31)
Lieblich und schöne sein ist nichts; ein Weib,das Herrn fürchtet, das soll man loben.
Sie wird gerühmet warden von den Früchten ihrer Hände, und ihre Werk warden sie loben in den Toren.

XII. Ist nicht Ephraim mein teurer Sohn
(Jeremia 31: 20)
Ist nicht Ephraim mein teurer Sohn und mein trautes Kind? Denn ich denk noch wohl daran, was ich ihm geredet habe; darum bricht mir mein Herz gegen ihn, daß ich mich sein erbarmen muss, spricht der Herr.

XIII. Siehe an die Werk Gottes
(Prediger 7: 13-14)
Siehe an die Werk Gottes, den wer kann das schlecht machen das erkrümmet?
Am guten Tag sei gutter Dinge, und den bösen Tag nimm auch für gut; den diesen schaffet Gott neben jenem, daß der Mensch nicht wissen soll, was künftig ist.

XIV. Ich freue mich im Herren
(Jesaja 61: 10)
Ich freue mich im Herren, und meine Seele ist fröhlich in meinem Gott,
denn er hat mich angezogen mit den Kleidern des Heiles und mit dem Rock der Gerechtigkeit gekleidet.
Wie einen Bräutigam mit priesterlichem Schmuck gezieret und wie eine Braut in ihrem Geschmeide bärdet.

XVI. Ihr Heiligen, lobsinget dem Herren
(Psalm 30: 5-6)
Ihr Heiligen, lobsinget dem Herren, danket und preiset seine Heiligkeit!
Denn sein Zoren währet einen Augenblick, und er hat Lust zum Leben.
Den Abend lang währet das Weinen, aber des Morgens die Freude.

XVII. Herr, laß meine Klage
(Psalm 119: 169-171)
Herr, lass meine Klage für dich kommen; unterweise mich nach deinem Wort.
Lass mein Flehen für dich kommen; errette mich nach deinem Worte.
Meine Lippen sollen loben, wenn du mich Deine Rechte lehrest.

X. Quan Jacob hagué donat les seves recomanacions
(Gènesi 49: 33 i 50:1)
Quan hagué donat aquestes recomanacions als seus fills, Jacob tornà a estirar-se al llit, va morir i es va reunir amb els seus.
Josep es va abraçar al seu pare i li cobrí la cara de llàgrimes i de petons.

XI. L’encís és enganyós, la bellesa s’esvaeix
(Proverbis 31:30-31)
L’encís és enganyós, la bellesa s’esvaeix; la dona que venera el Senyor mereix de ser lloada.
Reconeixeu-li el fruit del seu treball: per tot el que fa, rebrà pública lloança.

XII. Efraïm és per a mi un fill preciós
(Jeremies 31: 20)
Efraïm és per a mi un fill preciós, un infant que m’encisa. Com és que, després de renyar-lo, encara me’n recordo tant? Per ell se’m commouen les entranyes, me l’estimo amb tendresa. Ho dic jo, el Senyor.

XIII. Estigues atent a l’obra de Déu
(Cohèlet 7: 13-14)
Estigues atent a l’obra de Déu, ¿qui pot adreçar el que ell ha torçat?
Si tens sort, alegre-te’n; si estàs de desgràcia, reflexiona: Déu envia tant una cosa com l’altra, perquè l’home no pugui descobrir què passarà després d’ell.

XIV. Aclamo el Senyor ple de goig
(Isaïes 61: 10)
Aclamo el Senyor ple de goig, la meva ànima celebra el meu Déu,
que m’ha mudat amb vestits de victòria, m’ha cobert amb un mantell de salvació.
Com el nuvi coronat amb la diadema, com la núvia adornada amb joiells.

XVI. Canteu al Senyor, els qui l’estimeu
(Salm 30: 5-6)
Canteu al Senyor, els qui l’estimeu, enaltiu-lo recordant que ell és sant.
El seu rigor dura un instant; el seu favor, tota la vida.
Cap al tard tot eren plors, l’endemà són crits de joia.

XVII. Que el meu clam arribi fins a tu, Senyor
(Salm 119: 169-171)
Que el meu clam arribi fins a tu, Senyor, dona’m seny com vas prometre; que arribi fins a tu la meva súplica; tal com vas prometre, allibera’m.
Tinc a flor de llavis la lloança, perquè em fas aprendre els teus decrets.

XVIII. Siehe, nach Trost war mir sehr bange (Jesaja 38: 17-19)
Siehe, nach Trost war mir sehr bange. Du aber hast dich meiner Seelen herzlich angenommen, daß sie nicht verdürbe. Denn du wirfest alle meine Sünde hinter dich zurücke. Denn die Hölle lobet dich nicht. So rühmet dich der Tod nicht, und die in die Gruben fahren, warten nicht auf deine Wahrheit. Sondern allein, die da leben, loben dich, wie ich jetzt tu.

XIX. Ach Herr, ach meiner schone (attributed to J.H. Schein)
Ach Herr, ach meiner schone, nach dem Grimm mir nicht ablohne. Denn deine Pfeil zumal machen mir grosse Qual. O weh, mein armes Herz empfindet grossen Schmerz. O du mein lieber Herre Gott, hilf mir in meiner grossen Not.

XX. Drei schöne Ding sind (Jesus Sirach 25: 1-2)
Drei schöne ding sind, die beide Gott und Menschen wohlgefallen, wenn Brüder eins sind; wenn die Nachbarn sich lieb haben; wenn Mann und Weib sich miteinander wohl begehen.

XXI. Was betrübst du dich, meine Seele (Psalmen 42: 12 und 43: 5)
Was betrübst du dich, meine Seele, und bist so unruhig in mir? Harre auf Gott, denn ich werde ihm noch danken, daß er meines Angesichtes Hülfe und mein Gott ist.

XXIII. O, Herr Jesu Christe (attributed to J.H. Schein)
O, Herr Jesu Christe, doch nicht vorübergeh, bleib mit dem Wort an diesem Ort. Dein heilge Sakrament erhalt an diesem End, sonst sein wir wie die Schaf verirrt. Ach weid’ uns selbst, du guter Hirt.

XXV. Lehre uns bedenken (Psalm 90: 12-14)
Lehre uns bedenken, daß wir sterben müssen, auf daß wir klug werden. Herr, kehre Dich doch wieder zu uns und sei deinen Knechten genädig! Fülle uns früh mit deiner Gnade, so wollen wir rühmen und fröhlich sein unser Leben lang.

XVIII. Ara la meva amargor s’ha tornat salut (Isaïes 38: 17-19)
Ara la meva amargor s’ha tornat salut. Tu, que estimes la meva vida, l’has salvada de la fossa de la mort, perquè has llançat darrere teu tots els meus pecats. La mort no et donaria gràcies, no et lloaria la terra dels morts; els qui baixen a la tomba ja no esperen la teva fidelitat. Els vius són els qui et donen gràcies, com jo faig avui.

XIX. Ah Senyor, benèvol Senyor! (atribuït a J. H. Schein)
Ah Senyor, benèvol Senyor, que no sigui la teva còlera qui m’hagi de jutjar. Car les teves fletxes em causen un immens turment. Ai, el meu pobre cor sent un gran dolor. Oh Senyor, el meu Déu estimat, ajuda’m en la meva profunda necessitat!

XX. Hi ha tres coses que valoro (Siràcida 25: 1-2)
Hi ha tres coses que valoro i que són agradables a Déu i als homes, la unió entre germans, l’amistat entre veïns i la bona entesa entre marit i muller.

XXI. Per què aquesta tristor, ànima meva? (Salms 42: 12 i 43: 5)
Per què aquesta tristor, ànima meva? Per què aquest torbament? Espera en Déu! Jo et tornaré a lloar, salvador meu i Déu meu.

XXIII. Oh, Senyor Jesucrist (atribuït a J. H. Schein)
Oh, Senyor Jesucrist, sisplau, no marxis, que no fugi d’aquestes terres la teva paraula. Obra el teu sant sagrament en aquestes contrades, altrament, igual que les ovelles estarem esgarriats. Oh, bon pastor, porta’ns a les nostres pastures.

XXV. Ensenya’ns a comptar els nostres dies (Salm 90: 12-14)
Ensenya’ns a comptar els nostres dies per obtenir la saviesa del cor. Torna, Senyor, fins quan esperaràs? Sigues pacient amb els teus servents. Que cada matí ens sacii el teu amor, i ho celebrarem amb goig tota la vida.

Biografies

Collegium Vocale Gent

Fundat el 1970 per Philippe Herreweghe amb un grup d'estudiants de la Universitat de Gant, la recerca d'autenticitat n'ha configurat un so transparent que li ha permès guanyar fama internacional, amb actuacions a les principals sales de concerts dels cinc continents. Des del 2007 té festival d'estiu propi, el Collegium Vocale Crete Senesi, a la Toscana.

Els darrers anys ha crescut i ha esdevingut un *ensemble* molt flexible, amb un repertori d'un ampli ventall de períodes estilístics. Un dels seus punts forts és l'habilitat de trobar la combinació ideal per a cada projecte. La música del Renaixement és interpretada amb un petit grup de solistes. El Barroc alemany, i especialment l'obra vocal de J. S. Bach, ràpidament esdevingué l'especialitat del grup i encara ara és la seva “joia de la corona”. Actualment el Collegium Vocale presenta aquesta música amb una petita formació en què els cantants ofereixen tant les parts solistes com de cor. També s'està especialitzant en el repertori romàntic, oratori contemporani i modern, interpretat amb el cor simfònic de fins a una vuitantena de membres.

A més de tenir la seva pròpia orquestra barroca, el grup treballa amb *ensembles* d'instruments originals, com l'Orchestre des Champs Elysées, Freiburger Barockorchester i Akademie für Alte Musik de Berlín. I amb orquestres prestigioses, com la Reial Filharmònica Flamenca, Filharmònica de Rotterdam, Orquestra del Festival de Budapest i Orquestra del Reial Concertgebouw d'Amsterdam. Ha col·laborat amb els directors Ivor Bolton, Marcus Creed, Reinbert de Leeuw, Iván Fischer, René Jacobs, Yannick Nézet-Séguin, Kaspars Putnins, Jos Van Immerseel, Paul Van Nevel i James Wood, entre d'altres.

Sota la direcció de Philippe Herreweghe, el Collegium Vocale ha generat una discografia impressionant, que supera el centenar d'enregistraments, la majoria per a Harmonia Mundi France i Virgin Classics. El 2010 Herreweghe creà el seu propi segell Φ (PHI) juntament amb Outhere Music, que atorga llibertat absoluta per bastir un catàleg ampli i variat. Des d'aleshores disposa d'una vintena de nous àlbums de música vocal de Bach, Beethoven, Brahms, Dvořák, Gesualdo, Haydn o Victoria. Els enregistraments més recents inclouen el *Sisè llibre de madrigals* de Gesualdo i *Cantates* de J. S. Bach. El grup també ha enregistrat *Rikadla* de Leoš Janáček, sota la direcció de Reinbert de Leeuw, per al segell Alpha.

El Collegium Vocale té el suport econòmic de la Comunitat Flamenca i de la ciutat de Gant, i rep el patrocini de la Loteria Nacional Belga.

www.collegiumvocale.com

www.collegiumvocalecritesenesi.com

També et pot interessar

<p>Palau 100</p> Dijous 13 de desembre de 2018–20h Sala de Concerts	<p>Martina Janková, soprano; Anna Harvey, mezzo; Mauro Peter, tenor; Konstantin Wolff, baix; Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana (Xavier Puig, director principal – Simon Halsey, director artístic); Orquestra de Cambra de Zuric Daniel Hope, director</p>
<p>Preus: 20, 30, 45, 65 i 100 euros</p>	

G. F. Händel: *Messiah*, *HWV 56*